

## SECTION 14.

### ECOLOGY AND ENVIRONMENTAL PROTECTION TECHNOLOGIES

**Меліков Антон Леонідович**

здобувач вищої освіти юридичного факультету  
Сумський національний аграрний університет, Україна

**Науковий керівник: Канівець Олена Миколаївна**

Старший викладач кафедри геодезії та землеустрою  
Сумський національний аграрний університет, Україна

## ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ ПРИ РОЗРОБЦІ ПРОЄКТУ ЗЕМЛЕУСТРОЮ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ЕКОЛОГО- ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ СІВОЗМІН ТА ВПОРЯДКУВАННЯ УГІДЬ

***Анотація.** Ефективне використання земель є важливим аспектом сталого розвитку та забезпечення ефективного функціонування суспільства. Раціональне використання земель передбачає застосування стратегічних підходів до управління земельними ресурсами з метою максимізації їхньої продуктивності та забезпечення довгострокової стабільності. Однією з головних складових цього підходу є збереження родючості ґрунтів. Застосування ефективних методів сільського господарства, врахування ротації посівів та використання органічних добрив сприяють збереженню родючості ґрунтів і зменшенню їх деградації.*

*Збереження біорізноманіття та екосистем є ключовим елементом раціонального використання земель. Запровадження природоохоронних заходів, таких як створення біозаповідників та екологічних коридорів, дозволяє зберігати унікальні природні об'єкти та забезпечувати екологічну рівновагу.*

*Створення умов для раціонального використання земель вимагає комплексного підходу, який повинен охоплювати аграрну сферу, міське планування та охорону природи. Це сприятиме створенню гармонійної взаємодії людини з природою та забезпечуватиме сталість та благополуччя сучасного суспільства.*

Ефективне використання земельних ресурсів в сучасних умовах вимагає не лише охорони та раціонального використання угідь, але і врахування принципів еколого-економічного обґрунтування, адже воно є ключовим аспектом у забезпеченні ефективного використання земельних ресурсів та збереженні екосистем [1].

Охорона земель при розробці проєкту землеустрою важлива для забезпечення сталого використання природних ресурсів та екологічної стійкості. Нижче наведено деякі ключові пункти, які можуть бути враховані під час розробки проєкту землеустрою враховуючи аспекти охорони земель:

**Екологічна оцінка:** Проведення екологічної оцінки території перед початком робіт допомагає виявити можливі екологічні проблеми та ризики. Це дозволяє розробникам уникати зрушень в екосистемі та природних процесах.

**Збереження біорізноманіття:** Розгляд збереження природних екосистем та регулювання будівництва в областях з високим рівнем біорізноманіття.

Управління водними ресурсами: Забезпечення правильного використання водних ресурсів, уникнення забруднення ґрунту та води, а також раціональне використання водойм.

Ефективне використання ґрунтів: Розробка планів використання ґрунтів з урахуванням їхнього призначення, родючості та здатності до різних видів використання.

Захист від ерозії: Розробка заходів для запобігання та контролю ґрунтової ерозії, таких як висадження лісів, використання укріплюючих конструкцій тощо.

Забезпечення доступу до земель: Врахування соціальних та економічних аспектів, таких як доступ до земель для місцевого населення та забезпечення справедливого розподілу земельних ресурсів.

Застосування сучасних технологій: Використання сучасних технологій у землеустрої, таких як геоінформаційні системи, що дозволяють точно аналізувати та враховувати різноманітні аспекти охорони земель.

При розробці проєкту землеустрою необхідно враховувати різноманітність екосистем та їхню взаємодію з антропогенним впливом. Використання сучасних методів моніторингу та аналізу дозволяє визначити екологічні ризики і вплив проєкту на природне середовище [2].

Один із ключових аспектів еколого-економічного обґрунтування є розробка ефективних сівозмін, спрямованих на збереження родючості ґрунтів та зниження ерозії. Врахування відновлювальних процесів і введення ефективних систем ротації культур дозволяють підтримувати здоров'я ґрунтів та запобігати їх деградації.

Сівозміни також мають великий потенціал у забезпеченні економічної стійкості. Враховуючи різноманіття культур, фермери можуть розширити асортимент своїх продуктів та зменшити ризики від змін в ринкових умовах. Це відкриває можливості для розвитку нових ринків, включаючи органічні продукти та сировину для виробництва екологічно чистих продуктів. Важливо також враховувати впорядкування угідь, щоб оптимізувати використання доступного простору. Сучасні технології геоінформаційних систем дозволяють раціонально розташовувати культури, враховуючи ґрунтові та кліматичні умови. Це допомагає збільшити врожайність та знизити втрати від стихійних лих.

Розробка ефективних сівозмін є ключовим аспектом сучасного сільськогосподарського виробництва, спрямованого на забезпечення стабільного урожаю, підвищення родючості ґрунтів та зменшення впливу негативних екологічних чинників. Сівозміни визначаються послідовністю посівів різних культур на одному полі протягом певного періоду часу [3].

Однією з основних переваг ефективних сівозмін є підвищення якості ґрунту. Різні культури вимагають різного складу поживних речовин, тому чергування їх посівів сприяє більш раціональному використанню ґрунтового ресурсу. Наприклад, одні рослини можуть витягти поживні речовини з глибоких шарів ґрунту, тим часом як інші можуть покращити його структуру або внести необхідні мікроелементи.

Додатково, сівозміни допомагають у боротьбі з хворобами та шкідниками. Переміщення культур від одного року до іншого ускладнює життя шкідливих організмів, які пристосовуються до конкретних умов. Це зменшує ризик епідемій та необхідність використання хімічних засобів захисту рослин.

Важливо також враховувати аспекти економічної стійкості при розробці сівозмін. Деякі культури можуть мати вищу ринкову ціну або бути менш витратними у вирощуванні. Оптимальний вибір сівозмін може допомогти сільськогосподарським виробникам максимізувати свій прибуток та зменшити ризик фінансових втрат.

У вирішенні проблеми збереження родючості ґрунтів та ефективного використання ресурсів, сівозміни стають необхідним інструментом для досягнення сталого розвитку

сільськогосподарського сектору. Здійснюючи ретельне планування та враховуючи різноманітні аспекти сівозмін, сільськогосподарські виробники можуть досягти оптимального використання своїх земельних ресурсів та підтримувати екосистему на довгостроковій основі.

Також важливим елементом є впорядкування угідь з урахуванням природно-ландшафтних особливостей регіону. Збереження природного біорізноманіття та регулювання водно-лісового фонду сприяють сталому розвитку територій.

Впорядкування угідь з урахуванням природно-ландшафтних особливостей регіону є важливою стратегією для сталого розвитку та оптимального використання земельних ресурсів. Кожен регіон має свої унікальні природні характеристики, які можуть варіюватися від клімату та ґрунтових умов до рельєфу та біорізноманіття.

Однією з ключових переваг врахування природно-ландшафтних особливостей є можливість максимізувати виробничий потенціал земель, враховуючи їхні природні здатності. Наприклад, в умовах, де ґрунтові ресурси мають обмежену родючість, може бути доцільним висаджувати культури, які адаптовані до таких умов або використовувати методи ґрунтообробки для поліпшення родючості.

До інших важливих аспектів впорядкування угідь з урахуванням природно-ландшафтних особливостей входить збереження екологічної різноманітності та підтримання екосистем. Збалансоване використання земель допомагає у збереженні природних ландшафтів, зменшує негативний вплив на екосистеми та сприяє сталому використанню природних ресурсів [4].

Урахування природно-ландшафтних особливостей також сприяє місцевому розвитку та соціальній взаємодії. Спрямованість на розвиток конкретних галузей сільського господарства або екотуризму, враховуючи унікальні особливості регіону, може стати джерелом прибутку для місцевого населення та сприяти його економічному зростанню.

Впорядкування угідь з урахуванням природно-ландшафтних особливостей регіону є комплексним завданням, що вимагає співпраці між державними органами, громадськістю та сільськогосподарськими виробниками. Тільки шляхом гармонійного поєднання природних особливостей та сільськогосподарських потреб можна досягти ефективного та сталого використання земель у кожному конкретному регіоні.

Основним елементом еколого-економічного підходу до сівозмін та впорядкування угідь є їх взаємодія. Впровадження цих практик створює умови для сталого використання природних ресурсів та забезпечення економічного росту.

В цілому, охорона земель при розробці проекту землеустрою, яка базується на еколого-економічному обґрунтуванні сівозмін та впорядкуванні угідь, є запорукою екологічно відповідального та економічно ефективного використання земельних ресурсів [2].

Розвиток глобального населення та зростання економічної діяльності ставлять під загрозу сталий обсяг земельних ресурсів планети. Ефективне використання земель стає надзвичайно важливим завданням, яке потребує комплексного підходу та інноваційних рішень.

Важливо сконцентруватися на наступних елементах, що прямо чи опосередковано впливають на ефективне землекористування.

#### 1. Сталість земельних ресурсів:

Земельні ресурси є обмеженими, і збереження їхньої стабільності важливо для гармонійного розвитку суспільства та природи. Сільське господарство, промисловість та міське будівництво - всі ці сектори конкурують за обмежений ресурс землі. Розробка стратегій для підтримання стійкості та відновлення родючості ґрунтів є ключовим кроком у збереженні земельних ресурсів.

## 2. Застосування технологій:

Впровадження сучасних технологій у сільське господарство та інші галузі, пов'язані з земельними ресурсами, може значно підвищити їхню продуктивність та зменшити витрати. Використання сучасних методів обробки ґрунту, автоматизація процесів, інтелектуальне зрощення та моніторинг можуть сприяти збереженню ресурсів та оптимізації виробництва.

## 3. Управління містобудівною діяльністю:

Розумне планування міст та їхнє ефективне управління важливі для забезпечення життєздатності та сталості земельних ресурсів. Розробка компактних та енергоефективних міських об'єктів, збереження зелених зон та впровадження рециклінгу стають важливими елементами управління містобудівною діяльністю.

## 4. Збереження біорізноманіття:

Однією з ключових складових ефективного використання земельних ресурсів є збереження біорізноманіття. Знищення лісів, втрата природних місць існування та забруднення довкілля призводять до великих проблем. Важливо розробляти стратегії збереження та відновлення природних екосистем, а також виробляти продукцію, яка не має негативного впливу на оточуючий середовища.

## 5. Освіта та свідомість:

Освіта громадян щодо важливості ефективного використання земельних ресурсів відіграє ключову роль. Споживачі повинні розуміти вплив свого споживання на природу та бути свідомими споживачами. Важливо проводити інформаційні кампанії та просвітницькі заходи, щоб підвищити рівень свідомості.

Удосконалення та оптимізація використання земельних ресурсів в аграрних підприємствах досягається шляхом впровадження заходів, спрямованих на підвищення родючості ґрунтів, захист від екологічно-шкідливого впливу та запобігання ерозії. Стратегія держави повинна спрямовуватися на таке управління земельними ресурсами, щоб забезпечити їхню максимальну якість для майбутніх поколінь. Поточні тенденції та ряд інтенсивних технологій в сільському господарстві повинні бути ретельно вивчені та перевірені перед застосуванням, щоб уникнути негативних наслідків, пов'язаних із специфічними особливостями засобів виробництва.

Загальний успіх у досягненні ефективного використання земельних ресурсів вимагає спільних зусиль урядів, бізнесу та громадян. Лише завдяки об'єднаним зусиллям можна забезпечити стійке та ефективне використання земель для сучасних потреб, зберігаючи її для майбутніх поколінь.

## Список використаних джерел:

1. Піріков О.В. Формування та обґрунтування інструментарію еколого-економічного розвитку./Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки. № 2, 2015р.
2. Про охорону земель. Закон України 962-IV від 18.12.2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15>
3. Бліндер Ю, Рижановський В, Кондратюк А. Практичні аспекти планування сівозмін у сучасних системах землеробства/ Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки 2018р. С. 52-57
4. Екологія землекористування : навч. посіб. / А.М. Третяк, О.С. Будзяк, В.М. Третяк та ін.; за заг. ред. Третяка А.М. – К.: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 178 с.